

ANNEX H

**LLIBRE BLANC
DE LA PREVISIÓ SOCIAL
COMPLEMENTÀRIA A
CATALUNYA**

**QÜESTIONARI SOBRE EL
DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT DE
LES MUTUALITATS DE PREVISIÓ SOCIAL
COMPLEMENTÀRIA A CATALUNYA**

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

Observatorio de los Sistemas Europeos
de Previsión Social Complementaria

Índex

ANNEX H - QÜESTIONARI SOBRE EL DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT DE LES MUTUALITATS DE PREVISIÓ SOCIAL COMPLEMENTÀRIA A CATALUNYA.....	3
H.1 RESPOSTES EQUIP TÈCNIC UNIVERSITAT DE BARCELONA	3
H.2 RESPOSTES EQUIP TÈCNIC GENERALITAT DE CATALUNYA	25

ANNEX H - QÜESTIONARI SOBRE EL DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT DE LES MUTUALITATS DE PREVISIÓ SOCIAL COMPLEMENTÀRIA A CATALUNYA

H.1 RESPOSTES EQUIP TÈCNIC UNIVERSITAT DE BARCELONA

1. COMPETÈNCIES DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA EN PREVISIÓ SOCIAL COMPLEMENTÀRIA (PSC)

- a) En l'actual marc competencial, establert per l'article 126, sobre "Crèdit, banca, assegurances i mutualitats no integrades en el sistema de seguretat social", de la Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en quins aspectes es podrien concretar les competències com a conseqüència d'un desenvolupament complert de l'esmentat marc competencial? És a dir, en l'actual marc normatiu, la Generalitat de Catalunya té algun marge per dur a terme quelcom més en matèria de PSC?

Abans de partir de l'Estatut d'Autonomia, hauríem d'acudir a la Constitució Espanyola del 1978. Concretament l'article 41 CE permet (no obliga) una previsió social complementària al sistema públic de pensions. No obstant això, no hi ha cap referència sobre quins instruments de gestió poden dur a terme aquesta previsió complementària, i, per altra banda, tampoc no s'indica res sobre qui assumeix les competències tant de regulació i gestió d'aquests instruments (és a dir, si l'Estat o les comunitats autònomes). Davant d'una falta de resposta concreta a la Constitució, recorrem a la LGSS, però tampoc no aclareix aquesta pregunta. L'article 43 de LGSS¹ porta per títol "Milliores voluntàries" i assenyala que "La modalitat contributiva de l'acció protectora que el sistema de la Seguretat Social atorga a les persones compreses a l'article 7.1, podrà ser millorada voluntàriament en la forma i condicions que s'estableixin a les normes reguladores del Règim general i dels règims especials." Per tant, amb l'expressió "milliores voluntàries" quedaria integrada la protecció social voluntària, i aquí, encara que sense referència expressa, podrien estar incloses les mutualitats de previsió social, igual que altres instruments privats com els plans de pensions o els contractes d'assegurança.

Per tant, un cop comprovat que no hi ha una llista d'instruments privats de previsió social complementària, vegem si es poden fer servir les mutualitats, de fort arrelament a Catalunya com a instrument de previsió social. La resposta és afirmativa si analitzem l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (Llei

¹Reial Decret Legislatiu 8/2015, del 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de la Seguretat Social.

Orgànica 4/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya), a l'article 9.21 assenyala que Catalunya té competència exclusiva al "Mutualisme no integrat al sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil". A l'actual Estatut d'Autonomia de Catalunya (Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya), l'article 126, titulat "Crèdit, banca, assegurances i mutualitats no integrades al sistema de seguretat social", assenyala a l'apartat 1r que "Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social no integrades en el sistema de Seguretat Social".

Cal tenir en compte que la Llei 33/1984, d'ordenació de l'assegurança privada, i el RD 1615/1985, que la desenvolupa, les inclou com a entitats asseguradores. El TC, uns anys més tard, va establir (Sentència núm. 86/1989)² que eren entitats asseguradores i per tant se li aplicava la competència sobre normativa bàsica de l'Estat (149.1.11 CE), però alhora se n'havien de respectar peculiaritats del mutualisme de previsió social, i la normativa bàsica no afectarà el règim jurídic sobre la seva estructura i funcions de les mutualitats que resten dins l'àmbit de les comunitats autònomes que hagin assumit als Estatuts d'Autonomia la competència exclusiva sobre aquesta matèria.

La redacció de l'article 126 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, sobre "Crèdit, banca, assegurances i mutualitats no integrades en el sistema de seguretat social", indica que

- a) el govern de la Generalitat catalana té competència **exclusiva** només en matèria de **creació i funcionament de mutualitats de previsió social** alienes al sistema de la seguretat social (art. 126.1), i és compartida en l'activitat d'aquestes (art. 126.2),
- b) mentre respecte les entitats de crèdit (excloses caixes d'estalvis), cooperatives de crèdit i entitats gestores de plans i fons de pensions o que actuen al mercat assegurador no mutualitats, tant respecte la seva creació i funcionament com respecte les seves activitats i la seva disciplina, inspecció i sanció, la competència és compartida (amb el límit de les bases estatals), incloent els actes d'execució reglats determinats per la legislació estatal.

Segons la STC 220/1992, de 11 de desembre, correspon tant a Catalunya com al País Basc la competència d'allò establert als articles 15, 16, 26 (apartats 3 i 4) i 29.1 del Reial Decret 2615/1985, de 4 de desembre, pel qual es va aprovar

² Sentència 86/1989, d'11 de maig, resolutòria dels recursos d'inconstitucionalitat contra determinats preceptes de la llei 33/1984 d'ordenació de l'assegurança privada, el criteri de la qual ha mantingut en sentències ulteriors 35/1992, de 23 de març, 36/1992, de 23 de març, i 220/1992, de 11 de desembre

el reglament d'entitats de previsió social³, és a dir, la regulació de l'acord de fundació (art. 15), la formalització de l'acord i adquisició de la personalitat jurídica (art. 16), models de pòlissa i bases tècniques del càlcul de quotes o aportacions, despeses d'administració i provisions tècniques, així com les normes i documentació de les anteriors (art. 26), i règim dels òrgans socials (art. 29.1). El règim és idèntic en ambdues comunitats autònomes.

D'altra banda, la STC 86/1989 va declarar que les comunitats autònomes amb competència exclusiva en la matèria han de respectar les bases d'ordenació de l'activitat asseguradora, i que aquestes han de respectar les peculiaritats del mutualisme de previsió social i no afectar al règim jurídic estructural i funcional de les mateixes que es troba dins l'àmbit competencial de les comunitats autònomes.

D'acord amb la STC 220/1992, si les mutualitats porten a terme activitat asseguradora, aquesta quedarà afectada per la legislació estatal reguladora d'assegurances. Aquesta legislació inclou la solvència i garantia financera de les mutualitats de previsió social, per dotar-les d'homogeneïtat a tot el territori de l'Estat.

³ Concretament:

Art. 15. De l'acord de fundació: 1. Les mutualitats de previsió social es constituïran mitjançant acord, que s'adoptarà a la Junta constituent. Formaran part de la mutualitat tots els socis que hagin votat a favor de l'acord de constitució i que n'han de ser, almenys, cinquanta. 2. L'acord de fundació de la Mutualitat, a més de la voluntat de constituir-la, haurà de recollir els seus Estatuts, els quals respectaran les peculiaritats de les mutualitats de previsió social i els altres extrems a què fan referència l'article 47 del Reglament General de la Llei 33/1984, l'article 26 del mateix reglament quan les entitats siguin de prima fixa, i els de l'article 39 del mateix reglament si són de prima variable. 3. Els Estatuts podran preveure que, a més de les aportacions dels socis, la Mutualitat podrà rebre aportacions d'entitats o persones protectores, sense adquirir la condició d'associat.

Art. 16. Formalització de l'acord i adquisició de personalitat jurídica: 1. L'acord de fundació de la mutualitat, a què fa referència l'article anterior, es formalitzarà en escriptura pública. 2. Les persones a qui l'acord fundacional hagi autoritzat com a promotors per a la formalització de l'escriptura, han de sol·licitar l'autorització administrativa oportuna el mes següent a aquesta formalització. Aquesta sol·licitud s'ha d'efectuar de la manera que preveuen els articles 10 i 11 d'aquest Reglament, amb la documentació exigida a l'article 8è del Reglament General. L'òrgan administratiu competent concedirà o denegarà, si escau, l'autorització sol·licitada en el termini màxim de tres mesos des de la presentació de la sol·licitud. Transcorregut aquest termini sense que l'òrgan administratiu s'hagi pronunciat expressament en un sentit o l'altre, les persones autoritzades per acord fundacional com a promotores de l'entitat de previsió social podran interposar la reclamació en queixa en els termes i condicions exigits a l'article 77 de la Llei de Procediment Administratiu de 17 de juliol de 1958. 3. Un cop inscrita la mutualitat de previsió social al registre especial competent conforme l'article 13 d'aquest Reglament, adquirirà plena personalitat jurídica i només a partir d'aquest moment podrà iniciar la seva activitat asseguradora.

Art. 26. Pòlisses i tarifes: 3. Tant els models de pòlisses com les bases tècniques que fonamentin el càlcul de les quotes o aportacions, les despeses d'administració i les provisions tècniques, necessitaran aprovació administrativa prèvia quan se sol·liciti l'autorització inicial o la necessària per ampliar les activitats a nous riscos. En qualsevol altre cas, la documentació esmentada haurà de ser comunicada a la Direcció General d'Assegurances. 4. La Direcció General d'Assegurances establirà les normes a què s'hauran d'ajustar les bases tècniques i tarifes, així com la documentació contractual a utilitzar, i podran prohibir aquelles tarifes o contractes que no responguin als principis bàsics de la tècnica contractual i actuarial asseguradora.

Art. 29. Règim dels òrgans socials: 1. Les entitats de previsió social ajustaran el seu funcionament i, en particular, la composició i competències dels òrgans rectors al que estableix aquest Reglament i, si no n'hi ha, als articles 29 a 35 del Reglament General relatiu a societats mútues.

Segons igualment el TC (veure promptuari de la doctrina constitucional de maig 2022⁴), **“la competència en matèria de mutualitats de previsió social no integrades al sistema de la Seguretat Social correspon a aquelles comunitats autònomes que així ho hagin assumit a les seves normes estatutàries i comprèn la potestat legislativa que abasta «tota la matèria, no simplement el desenvolupament de les bases estatals» (STC 86/1989, FJ 7), això sí, sense que aquesta competència s'estengui, per tant, a les mútues d'assegurances alienes a la previsió social (SSTC 86/1989, FJ 6; 8, FJ 1, i 239/2002, FJ 4)”**.

Si les mutualitats porten a terme activitats d'assegurança: “Ara bé, dit això, cal assenyalar tot seguit que «quan les mutualitats realitzin o duguin a terme activitats com l'asseguradora... seran aplicables a aquesta activitat les bases d'ordenació que l'Estat hagi establert dins dels límits de la seva competència» (SSTC 86/ 1989, FJ 7; 220/1992, FJ 3; i 97/2014, FJ 3), doncs encara que la seva competència tingui, en principi, caràcter exclusiu, concorre «amb competències estatals caràcter bàsic en matèria de "assegurances" i "ordenació de l'economia" (art. 149.1.11 i 13 CE)» (STC 239/2002, FJ 4), de les quals «es poden derivar limitacions expresses o implícites» (STC 86/1989, FJ 7). Per tant, **l'exclusivitat de la competència autonòmica "coneix la màxima projecció en els aspectes estructurals i funcionals", però queda matisada "en els operatius, sobre els quals incideixen les bases establertes per l'Estat per a l'ordenació de l'activitat asseguradora" (STC 173/2005 FJ 7). Concretament, la delimitació de les activitats que poden fer les mutualitats de previsió té caràcter bàsic (STC 215/2012, FJ 4)”**.

Resumit, la secretaria del Tribunal Constitucional⁵ afirma: “En conseqüència, cal fer tres precisions: la primera, que «aquesta competència autonòmica ha de respectar, en tot allò que afecta l'activitat asseguradora que aquestes entitats puguin desplegar, les bases estatals de l'ordenació de l'assegurança (art. 149.1.11 de la CE)» (STC 36/1992, FJ 4); la segona, que la competència autonòmica «no exclou la competència estatal sobre les bases de l'ordenació de l'assegurança quan les mutualitats facin o duguin a terme activitats asseguradores sobre les quals l'Estat disposa de competència normativa bàsica» (STC 35/1992, FJ 2); i, la tercera, que les normes bàsiques de l'activitat asseguradora aplicables hauran de respectar tant l'especificitat del mutualisme de previsió social com el de les cooperatives i no podrà afectar el règim jurídic estructural i funcional d'aquestes mutualitats o cooperatives,

4

<https://www.tribunalconstitucional.es/es/jurisprudencia/InformacionRelevante/Jurisprudencia%20en%20matèria%20competencial.pdf>.

5

<https://www.tribunalconstitucional.es/es/jurisprudencia/InformacionRelevante/Jurisprudencia%20en%20matèria%20competencial.pdf>.

competència exclusiva de la comunitat autònoma (STC 86/1989, FJ 6; 35/1992, FJ 2; i 97/2014, FJ 3)”.

“Finalment, cal subratllar que les entitats de previsió social «actuen com a entitats gestores» i que els *plans de previsió social*, com a acords «en què es recullen les condicions de les aportacions, prestacions i reconeixement del dret per a la contingència de jubilació, així com, si escau, per a mort, dependència, invalidesa, atur de llarga durada o malaltia greu», responen en la seva creació a regles molt similars a les dels plans de pensions. En efecte, a) "la voluntat privada determina l'existència mateixa" del pla de previsió; b) estan privats de personalitat jurídica; c) les quantitats aportades constitueixen "un patrimoni separat dins de l'entitat, com un fons de pensions"; d) les aportacions dels partícips (drets consolidats) són movibles a un altre pla; ie) només admeten la utilització de sistemes financers i actuariaus de capitalització individual i previsió social (STC 97/2014, FJ 5).

Des de la perspectiva competencial, com passa amb els plans de pensions, «és, d'una banda, el mercantil, respecte del qual **l'Estat és competent per establir la seva legislació (art. 149.1.6a), quan es tracta de regular el contingut obligacional** d'un contracte d'aquesta naturalesa, i, de l'altra, el de les assegurances, en relació amb el qual, com passa amb el crèdit i la banca, **se li atribueix a l'Estat l'establiment de les bases per a la seva ordenació** (art. 149.1.11a), des de la perspectiva de la intervenció administrativa, amb les seves garanties i cauteles, en aquest sector econòmic» (STC 97/2014, FJ 6). En aquest sentit, **correspon a l'Estat la determinació: de la forma d'integració dels partícips als plans de previsió (STC 97/2014, FJ 7), dels requisits per a l'adquisició de la personalitat jurídica (STC 97/2014, FJ 9), de les provisions tècniques (STC 97/2014, FJ 11), dels criteris d'inversió dels plans (STC 97/2014, FJ 12), dels drets econòmics dels partícips (STC 97/2014, FJ 13), dels supòsits de mobilització (STC 97/2014, FJ 11) i rescat (STC 97/2014, FJ 15), de les contingències cobertes (STC 97/2014, FJ 16), i de les causes de fusió, escissió i extinció dels plans (STC 97/2014, FJ 17). I és competència de les comunitats autònomes la concreció: de la forma d'abonament de les prestacions, respecte als límits fixats per l'Estat (STC 97/2014, FJ 8) i dels règims de protecció dels clients addicionals als previstos a la legislació bàsica estatal (STC 97/2014, FJ 10).**

Passa el mateix amb les cooperatives d'assegurances, de competència autonòmica pel que fa al seu règim jurídic, però només de desenvolupament legislatiu i execució respecte de la seva activitat asseguradora, aplicant-li els mateixos límits que a les mutualitats de previsió social (STC 86/ 1989, FJ 7)”.

Dit això, la competència de la Generalitat de Catalunya abasta en exclusivitat la creació, estructura i funcionament de les mutualitats, ja que la competència sobre la seva activitat és compartida, segons el manifestat pel TC. Mentre que les entitats gestores de plans i fons de pensions són de competència compartida i s'han de regir per les bases fixades en legislació estatal. Que sigui compartida significa que es pot regular legislativament un

repartiment competencial més ampli i, per tant, es poden fer cessions de competències en aquesta matèria. En conseqüència, *una primera possibilitat és negociar un marc competencial més ampli.*

En segon terme, l'actual Llei de mutualitats ja preveu la creació, estructura i funcionament de les mutualitats, exactament allò que constitueix competència exclusiva. Inclús es regulen el règim econòmic i la solvència de les mutualitats de previsió social, així com el règim de tutela pública i la inspecció, que es troba inclosa a les competències compartides. I és que la STC 220/1992 va declarar que la legislació estatal tampoc podia afectar "altres funcions, aspectes que cauen dins l'òrbita de les competències exclusives autonòmiques". En tot cas, la submissió legislativa ho és a la legislació, no a la potestat reglamentària si aquesta no respecta allò disposat a la Llei, a no ser que la pròpia Llei realitzi una delegació normativa en el reglament de desenvolupament.

Finalment, les comunitats autònomes tenen competència normativa de desenvolupament de les bases estatals i competència executiva per a exercir les facultats administratives corresponents, per la qual cosa aquest desenvolupament també és competència de la Generalitat de Catalunya.

És normativa bàsica, segons la STC 220/1992, la relativa als riscos que es poden cobrir, bens garantits i límits, contingut de les pòlisses (segons normativa d'assegurances), aplicació de la tècnica actuarial asseguradora del sistema de quotes i aportacions, beneficis fiscals, i provisions tècniques. Però també la condició de mutualista, la gratuïtat de l'administració, l'obligació de comptabilitat, causes de liquidació, revocació de l'autorització administrativa i la liquidació, fusió i federació de mutualitats, i la competència sancionadora (tipificació d'infraccions i sancions), i fixació d'un límit màxim de les despeses d'administració (amb possibilitat d'ampliació per les comunitats autònomes).

Igualment, segons el TC, són competència exclusiva de la Generalitat els requisits per adoptar els acords fundacionals de constitució de la mutualitat, inclosa la seva escriptura pública, estatuts i aportacions, requisits i procediment per obtenir autorització administrativa, patrimoni de les mutualitats, models de pòlisses i documentació contractual, bases tècniques per al càlcul de quotes i/o aportacions, despeses d'administració i provisions tècniques, així com règim i funcionament dels òrgans socials, i control de les normes que facultin la participació efectiva dels mutualistes al govern de la mutualitat (que han d'establir-se als estatuts).

Segons el promptuari del TC de 2022, "sobre les mutualitats de previsió social no integrades al sistema de Seguretat Social, hi ha competències compartides, quan hi hagi títol competencial a l'Estatut d'Autonomia. **La competència autonòmica de caràcter exclusiu concorre amb competències estatals que no són les de "Seguretat Social", sinó les de caràcter bàsic en matèria de "assegurances" i "ordenació de l'economia"** (art. 149.1.11 i 13 CE): d'aquesta manera, **és bàsica la delimitació de les activitats de les mútues que es fa a la Llei d'ordenació i supervisió de les assegurances**

privades (STC 215/2012, FJ 4). Fins a la STC 31/2010, les mutualitats no integrades a la Seguretat Social sobre les quals les comunitats recurrents ostentaven competències exclusives eren tan sols les de previsió social, “sense que aquesta competència s'estengui, per tant, a les mútues d'assegurances alienes a la previsió social” (STC 86/1989, d'11 de maig, FJ 6. En el mateix sentit, SSTC 220/1992, d'11 de desembre, FJ 3, i 66/1998, de 18 de març, FJ 1, 239/ 2002, FJ 4, entre d'altres). Després de la STC 31/2010, correspon a la Generalitat la competència compartida sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les entitats de crèdit que no siguin caixes d'estalvi, de les cooperatives de crèdit i de les entitats gestores de plans i fons de pensions i de les entitats físiques i jurídiques que actuen al mercat assegurador a què no fa referència l'apartat 1”, dedicat justament a les mutualitats de previsió social no integrades al sistema de Seguretat Social (STC 31/2010, FJ 72).

Finalment, és de competència autonòmica l'autorització i la revocació respecte de cooperatives d'assegurances i *montepíos* o mutualitats no integrats a la Seguretat Social) (SSTC 86/1989, FJ 13; i 173/2005, FJ 12), l'autorització administrativa a les mutualitats de previsió social perquè puguin operar per rams (SSTC 173/2005, FJ 5; i 215/2012, FJ 3), la determinació de la condició de soci o mutualista, que és inseparable de la del prenedor de l'assegurança o d'assegurat, així com la determinació de la posició dels socis respecte als deutes socials [STC 86/1989, FJ 15.a)], la fixació del nombre mínim de mutualistes, el capital o fons mutual, i el destí dels resultats de cada exercici, els drets dels mutualistes en cas de baixa, i els resultants de la dissolució de l'entitat [STC 86/1989, FJ 15.b)], l'aprovació del “programa d'activitats” tant de les societats mútues com de les cooperatives que no tinguin el domicili social, l'àmbit d'operacions i la localització dels riscos al territori d'una comunitat (STC 86/1989, FJ 17), l'autorització administrativa prèvia d'ampliació de prestacions [la definitiva correspon les comunitats autònomes (SSTC 173/2005, FJ 7; i 215/2012, FJ 3)], i la prohibició que les mutualitats de previsió social participin com a coasseguradores en la cobertura de riscos (STC 215/2012, FJ 4). Segons el TC, **“la incorporació a l'ordenament jurídic de «potestats estatals de caràcter executiu en comptes de les facultats normatives que habitualment han de ser suficients per satisfer les exigències i finalitats a què respon la previsió constitucional de normes bàsiques en el si de les competències compartides entre el Estat i les comunitats autònomes» no només és excepcional, sinó que ha de posseir una justificació suficient (STC 330/1994, FJ 10)”**.

**

Sobre els **plans i fons de pensions**, “La STC 97/2014, del 12 de juny, en aplicació de la doctrina de la STC 86/19, afirma que **els plans de previsió social es troben sotmesos a la legislació estatal mercantil**. El règim jurídic dels plans de previsió social previstos a la norma autonòmica és equiparable al dels plans i fons de pensions estatals, coincidint tots dos en el procés de

creació, no assumció de risc, existència d'un patrimoni separat per fer front a les contingències cobertes, mobilitat dels drets consolidats dels partícips (la norma impugnada els anomena drets econòmics), i en el règim financer de capitalització i classificació. La Sentència declara inconstitucionals els preceptes que regulen els requisits per a la qualificació d'aquests plans com a preferents, els drets que corresponen als partícips en funció de l'import de les aportacions realitzades i la rendibilitat obtinguda amb la seva inversió, mobilització de drets econòmics i de rescat de els socis, altres drets complementaris (com ara les assegurances de supervivència o temporals per a cas de mort) i la fusió, l'escissió i l'extinció d'aquests plans. Per acabar, es desestima la impugnació contra l'enumeració de les contingències personals que poden ser cobertes per les entitats de previsió voluntària.

L'àmbit material més directament implicat en els plans de pensions, per la seva finalitat i estructura, és, d'una banda, el **mercantil**, respecte del qual l'Estat és competent per establir la seva legislació (art. 149.1.6), quan es tracta de regular el contingut obligacional d'un contracte d'aquesta naturalesa, i, de l'altra, el de les **assegurances**, en relació amb el qual, com passa amb el crèdit i la banca, **se li atribueix a l'Estat l'establiment de les bases per a la seva ordenació** (art. 149.1.11), des de la perspectiva de la intervenció administrativa, amb les seves garanties i cauteles, en aquest sector econòmic (STC 330/1994, fonament jurídic 2), mentre que les comunitats autònomes ho són per al desenvolupament legislatiu i l'execució d'aquestes normes bàsiques [arts. 11.2 a) EAPV i 10.1.4 EAC]. A aquest esquema de distribució de competències només escapen subsectors concrets per la concurrència d'altres títols competencials específics, els quals, per la seva pròpia especialitat, **no permeten una interpretació expansiva amb la inclusió, en aquest cas, dels plans i fons de pensions a la noció de 'mutualitats no integrades a la Seguretat Social'**. A més, aquests subsectors cauen, també, com ja ha quedat dit, sota l'òrbita dels arts. 11.2 a) EAPV i 10.1.4 EAC]. A aquest esquema de distribució de competències només escapen subsectors concrets per la concurrència d'altres títols competencials específics, els quals, per la seva pròpia especialitat, no permeten una interpretació expansiva amb la inclusió, en aquest cas, dels plans i fons de pensions a la noció de 'mutualitats no integrades a la Seguretat Social'. A més, aquests subsectors cauen també, com ja ha quedat dit, sota l'òrbita de la competència estatal ex art. 149.1.11 C.E. quan aquelles entitats realitzin activitats que, com l'asseguradora, ha de regular l'Estat mitjançant l'establiment de les bases (SSTC 86/1989, fonaments jurídics 5 i 7; 35/1992, fonament jurídic 2; i 220/1992, fonament jurídic 3)" (STC 206/1997, de 27 de novembre, FJ 7)". L'argument permet declarar inconstitucionals determinats preceptes de la Llei del Parlament Basc 5/2012, del 23 de febrer, sobre entitats de previsió social voluntària (STC 97/2014, del 12 de juny, FJ 6)".

- b) Què podria fer la Generalitat en matèria de PSC si en tingués les competències exclusives que li reconeixia l'article 9.21, Llei Orgànica 4/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya?**

El mateix, com ha quedat definit anteriorment i es tractarà seguidament.

c) Quina diferència competencial hi ha entre la Generalitat de Catalunya i el Govern Basc referent a les mutualitats, que fa que, entre d'altres i com exemple concret, els requisits de solvència siguin diferents?

Això no depèn del marc competencial, sinó del marc legal delimitador de les entitats a cada comunitat autònoma.

El TC ha delimitat el marge de les competències exclusives respectives, que serien aplicables tant a Catalunya com a Euskadi. En aquest sentit és especialment rellevant la STC 97/2014.

Els requisits de solvència previstos a la normativa basca van ser anul·lats per STC 97/2014, de 12 de juny (recurs 6902/2012). La STC 97/2014 **anul·la els preceptes relatius al valor constitutiu de l'autorització administrativa per a l'adquisició de personalitat jurídica de les noves entitats de previsió social voluntària, requisits sobre marge de solvència (art. 58.1 c) i provisions tècniques que han de satisfer (art. 58.2) i els principis d'inversió (art. 60.2)⁶ a què s'han d'atenir els fons de les entitats.**

El Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores, regula la solvència d'aquestes entitats.

Diferència competencial no n'hi ha cap. El País Basc es va emparar per a la creació de les mutualitats de previsió social a l'article 10.23 del seu Estatut d'Autonomia de 1979. que li atribueix competència exclusiva en mutualitats no integrades a la Seguretat Social, igual que ho va fer l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (Llei Orgànica 4/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya), a l'article 9.21 assenyalava que Catalunya té competència exclusiva en el "mutualisme no integrat al sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil", i el torna a incorporar a l'actual Estatut d'Autonomia de Catalunya (Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya) a l'article 126.1.

La diferència rau en la trajectòria de les funcions de les mútues al País Basc i a Catalunya. El País Basc, abans que es creessin a l'àmbit estatal instruments de previsió social complementària, va utilitzar el mutualisme per

⁶ Art. 58.2: "L'import de les provisions tècniques es determinarà d'acord amb les hipòtesis que aprova el Govern Basc i d'acord amb aquesta llei. Reglamentàriament s'establiran els mètodes, els procediments de càlcul i el tipus d'interès tècnic per al càlcul de les provisions esmentades. Als plans de previsió social s'aplicaran sistemes financers o actuariaus de capitalització individual per al càlcul de les provisions tècniques. En conseqüència, les prestacions s'han d'ajustar estrictament al càlcul derivat d'aquests sistemes". Art. 60.1: "Els fons de les entitats de previsió social voluntària s'han d'invertir d'acord amb criteris de seguretat, rendibilitat, liquiditat, diversificació, dispersió, congruència monetària i terminis adequats a l'objecte social. La inversió s'ha de fer d'acord amb l'estructura, els límits i les característiques que determinin les disposicions reglamentàries que s'han de dictar en desplegament d'aquesta llei".

⁷Llei orgànica 3/1979, de 18 de desembre.

complementar les pensions públiques. Tot i això, la tradició del mutualisme a Catalunya ha estat principalment en l'assistència sanitària.

I, des del punt de vista jurídic, la diferència no és competencial, la diferència és a la fiscalitat.

- d) Segons l'E.A.C. del 1979, art. 9.21, “La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva en:cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil”. Aquest és el mateix redactat que conserva encara el E.A. del País Basc. L'E.A.C. del 2006, art. 126, té una redacció diferent; però ha hagut una pèrdua de competències respecte de les mutualitats, o la referència a “respectant la legislació mercantil” indicava ja que l’activitat de les mutualitats era una competència compartida donat que la legislació mercantil depèn de l’Estat?**

Si, aquesta competència no ha canviat al marc constitucional: per tant, no hi ha canvis en el repartiment de competències Estat/comunitats autònomes.

L'Estatut d'Autonomia Basc estableix al seu article 10 que té la competència exclusiva en matèria de cooperatives, mutualitats no integrades a la seguretat social i pòsits, *conforme a la legislació general en matèria mercantil*. El que significa que té la competència exclusiva, però sotmesa a la legislació mercantil estatal.

Segons l'article 9.21 Estatut d'Autonomia de 1979, “La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva sobre les matèries següents: cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social, *respectant la legislació mercantil*”.

[No es tracta realment de la mateixa dicció legal, donat que en un cas es sotmet totalment a la legislació mercantil estatal, mentre a l'altre l'ha de respectar, la qual cosa no significa que no pugui legislar en la matèria, si bé aquesta legislació no pot oposar-se a l'estatal].

La Llei de 6 de desembre de 1941, reguladora de les mutualitats, va crear un sistema mixte entre l'assegurament mercantil i la seguretat social obligatòria. Aquest règim es va anar extingint a partir de la Constitució de 1978, integrant-se principalment a l'INSS, raó per la qual l'Estatut de 1979 encara es refereix a una denominació més genèrica (cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social) i fa esment precisament d'aquest mutualisme privat anterior, que no es va integrar al sistema públic. L'Estatut de 2006, amb un marc legal ja molt diferent, fa la precisió per acotar la referència a aquestes entitats, recollint també la doctrina constitucional al respecte de la interpretació de les competències previstes a la Constitució i les delimitades a l'Estatut d'Autonomia.

La Llei 33/1984, de 2 d'agost, sobre ordenació de l'assegurança privada, declarava a la seva exposició de motius la necessitat d'aclarir i ordenar l'estructura de les mutualitats, insuficientment regulades fins aquest moment. La Llei 30/1995, de 8 de novembre, d'ordenació i supervisió de les

assegurances privades, finalment va incorporar les mutualitats com a entitats asseguradores i subjectes a ordenació i supervisió per l'autoritat governamental que era ja el Ministeri d'Economia i Hisenda.

Per tant, quan es va redactar l'Estatut de 2006 aquest panorama ja havia canviat i s'havia dictat jurisprudència delimitadora de les competències per part del TC i, en conseqüència, la redacció va quedar així:

“1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social no integrades en el sistema de seguretat social. 2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les entitats de crèdit que no siguin caixes d'estalvis, de les cooperatives de crèdit i de les entitats gestores de plans i fons de pensions i de les entitats físiques i jurídiques que actuen en el mercat assegurador altres que aquelles a les quals fa referència l'apartat 1, d'acord amb els principis, les regles i els estàndards mínims que fixin les bases estatals. 3. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre l'activitat de les entitats a què fan referència els apartats 1 i 2. Aquesta competència inclou els actes d'execució reglats que li atribueixi la legislació estatal. 4. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre disciplina, inspecció i sanció de les entitats a què fa referència l'apartat 2”.

La nova norma aclareix les competències, ja que l'anterior, igual que el basc, eren genèrics. I en ambdós casos sempre sotmesos a la legislació general mercantil.

Pel que fa a l'Estatut Basc, el TC va declarar inconstitucionals determinats preceptes de la Llei del Parlament Basc 5/2012, del 23 de febrer, sobre entitats de previsió social voluntària (STC 97/2014, del 12 de juny, FJ 6), en desenvolupament d'aquesta competència, precisament perquè quan aquestes entitats realitzen activitats que, com l'asseguradora, ha de regular l'Estat mitjançant l'establiment de les bases (SSTC 86/1989, fonaments jurídics 5 i 7; 35/1992, fonament jurídic 2; i 220/1992, fonament jurídic 3)” (STC 206/1997, de 27 de novembre, FJ 7)”, escapen del seu àmbit competencial.

e) En l'exposició de motius de la Llei 5/2012, de 23 de febrer, sobre Entitats de Previsió Social Voluntària (País Basc), s'indica que:

“La Directiva 2003/41/CE ha definit els fons de pensions d'ocupació com «tota institució, amb independència de la seva forma jurídica, que operi mitjançant sistemes de capitalització, sigui jurídicament independent de l'empresa promotora o sector i l'activitat de la qual consisteix a proporcionar prestacions de jubilació en el context d'una activitat laboral sobre la base d'un acord o contracte de treball subscrit:

– individualment o col·lectivament entre l'ocupador o ocupadors i l'empleat o empleats o els seus representants respectius, o

– amb treballadors per compte propi, quan així ho estableixi simultàniament la legislació de l'Estat membre d'origen i de l'Estat membre d'acollida

i que aquest acord tingui el seu origen en la relació laboral”

En conseqüència, cabria la possibilitat de que una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial (definida per la llei catalana) que operi exclusivament en el

marc d'activitats regulades per la Directiva 2003/41/CE pogués tenir el tractament d'una "EPSV catalana", és a dir, tot desenvolupant una normativa diferenciada per aquestes entitats en concret?

Si la pregunta es refereix a si es pot regular per normativa autonòmica les mutualitats de previsió social d'un àmbit específic com l'empresarial, res no impedeix separar la seva regulació, donat que ja es troben regulades a la llei catalana. Ara bé, quina utilitat pot tenir regular-les de forma autònoma?

Si es refereix a la conveniència de regular dins el marc competencial català la gestió de la previsió social empresarial en línia amb la nova regulació dels plans i fons de pensions, realitzada per Llei 12/2022, de 30 de juny, de regulació per a l'impuls dels plans de pensions d'ocupació, es tracta de legislació estatal en tant que competència exclusiva. Per tant, Catalunya i País Basc només poden regular les entitats a través de les quals es podrien gestionar aquests fons.

Per altra banda, la llei basca que es cita com a marc referencial declara que "pretén bàsicament coadjuvar a generalitzar la previsió social complementària entre la ciutadania del País Basc, fomentant especialment els sistemes col·lectius i els d'ocupació, i aclarir i actualitzar la normativa reguladora, incorporant conceptes i regulacions que el cabal legislatiu més proper, tant europeu com estatal, ha creat". Però, en tot cas, la STC 97/2014, de 12 de juny (recurs 6902/2012) va anul·lar, per inconstitucionals, els arts. 14.a).2; 19.2; 22; 23.1.a); 32.1; 46.2; 58.1.c) i 2; i 60.1. Concretament: la regulació dels drets econòmics als plans de previsió social, la mobilització de drets econòmics i complementaris, l'autorització per l'òrgan autonòmic designat, l'obligació d'establir les causes d'extinció dels plans de previsió social, el marge de solvència, les provisions tècniques, i els principis d'inversió dels fons.

De tota manera, no s'acaba d'entendre el sentit clar de la pregunta, sobre tot perquè es lliga a una definició continguda en un preàmbul d'una altra llei autonòmica (la basca)⁸, i s'enllaça amb la possibilitat de desenvolupar normativa autonòmica pròpia de Catalunya⁹. Podríem re formular la pregunta? Com:

Cabria la possibilitat de que es pogués desenvolupar una normativa pròpia per les mutualitats de previsió social de caràcter

⁸ S'ha de recordar que les exposicions de motius o preàmbuls no tenen valor normatiu.

⁹ La legislació estatal, mitjançant la Llei 11/2006, de 16 de maig, d'adaptació de la legislació espanyola al Règim d'Activitats Transfrontereres regulat a la Directiva 2003/41/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 de juny de 2003, relativa a les activitats i supervisió dels fons de pensions d'ocupació (https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2006/06/01/pdfs/A01613-01622.pdf), ja es va ocupar de la transposició d'aquesta directiva pel que va als aspectes transfronterers.

empresarial (art. 7.1 b) de la Llei catalana¹⁰) que operen exclusivament en el marc dels fons d'ocupació (sense personalitat jurídica)?

En tot cas, intentant donar resposta aproximativa a la pregunta re formulada:

La directiva **regula els fons de pensions d'ocupació** (art. 1). La directiva declara en el seu article 1 que s'aplicarà la directiva pels estats membres quan, d'acord amb la legislació nacional, *els fons de pensions d'ocupació no tinguin personalitat jurídica* (sens perjudici de l'exclusió de les entitats que realitzen les activitats previstes a l'apartat 2).

És el cas del fons d'ocupació, donat que l'art. 11.1 del Text Refós de la Llei de Fons i Plans de Pensions (Reial Decret Legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions) declara que no tenen personalitat jurídica.

Per la seva banda, l'art. 13 permet la seva gestió per una entitat gestora, que podria ser una mutualitat (art. 20.2)¹¹, sempre i quan tinguin un fons mutual mínim de 600.000 euros i ho notifiquin prèviament al Ministeri d'Economia.

En qualsevol cas, en la seva activitat de gestora del fons de pensions, estarà sotmesa a supervisió i control públic sota la legislació estatal. Sens perjudici de la creació dels fons de pensions d'ocupació de promoció pública obert per la Llei 12/2022, de 30 de juny, de regulació per a l'impuls dels plans de pensions d'ocupació, per la qual es modifica el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, que estableix la possibilitat de que les mateixes entitats puguin ser entitats gestores d'aquests fons (art. 62), però hauran de ser objecte de selecció prèvia (art. 63) subjecta a la Llei 9/2017, de 8 de novembre. Així mateix, dels fons de pensions d'ocupació simplificats previstos a l'art. 67.1 c) de la mateixa norma.

Catalunya pot desplegar una normativa pròpia, com, de fet, ja va fer, per a les seves mutualitats. Aquesta pot abastar la creació i funcionament, però la gestió de fons de pensions s'ha d'ajustar a la legislació estatal. De la mateixa

¹⁰ Definides com mutualitats en les quals els treballadors o els associats poden ésser socis o assegurats, llevat del cas en què aquestes actuïn com a instrument d'exteriorització de compromisos per pensions, en què els treballadors han de tenir la condició d'associats si així ho determina la normativa aplicable.

¹¹ Quan en una mutualitat de previsió social tots els mutualistes siguin emprats, els seus socis protectors o promotors siguin les empreses, institucions o empresaris individuals en les quals prestin els seus serveis i les prestacions que s'atorguin siguin únicament conseqüència d'acords de previsió entre aquestes i aquells, s'entén que la mutualitat actua com a instrument de previsió social empresarial [(Llei 20/2015, de 14 de juliol (arts. 172 i ss.), Reial decret 1060/2015, de 20 de novembre (arts. 218 i ss.) i RD 1430/2002, de 27 de desembre (art. 50)]. El Reial Decret 1588/1999, de 15 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament sobre la instrumentació dels compromisos per pensions de les empreses amb els treballadors i beneficiaris (https://www.boe.es/boe_catalan/dias/1999/11/19/pdfs/A01227-01241.pdf), és aplicable a les mutualitats que siguin el vehicle adoptat pels compromisos per pensions empresarials (art. 7.1).

manera, la seva disciplina de solvència és competència estatal. Així doncs, podria regular per separat aquestes mutualitats específiques, però sotmetent la seva regulació bàsica a la legislació estatal en tot allò que no sigui competència exclusiva (creació, funcionament...) o compartida (en aquest cas, en la mesura en què es faci cessió de competències).

Com assenyala Salvador San Onofre Fernández¹²:

“Actualment i malgrat l'encomiable activitat, sense ànim de lucre, que per a la societat espanyola han prestat aquestes institucions d'economia social, el mutualisme, servits dels valors de solidaritat i arrelament, ha patit un continu retrocés fruit de la sobre-regulació, l'enduriment de la normativa de solvència, la baixada dels censos d'associats, la forta competència que exerceixen altres entitats asseguradores de base no mutual (principalment, les que regulen amb forma jurídica de societat anònima) o la manca o poca professionalització de els seus òrgans d'administració.

Així, actualment, segons el registre d'entitats asseguradores de la DGSFP, quedaven al tancament de l'any 2020, del total de 199 entitats asseguradores –sense comptar amb 2 reasseguradores– només 44 eren mutualitats de previsió social supervisades per la DGSFP (incloses les MPS de caràcter alternatiu al règim de la Seguretat Social), amb un total d'actius gestionats en cartera de 25.874.821.039 milions d'euros al tancament del primer trimestre del 2021.

El futur de les mutualitats és certament incert; el seu futur passa per una relaxació de la normativa de solvència per a aquestes entitats de base mutual, per l'aplicació pràctica i efectiva del principi de proporcionalitat, i potser, per a aquelles més petites per processos de concentració, i per a les més grans per processos de transformació en asseguradores amb forma de societat anònima.

També, com ha apuntat la doctrina científica, en el seu futur, influirà en la probabilitat futura de presentar un determinat nivell de fortlesa financera, la rendibilitat més gran i el creixement de les primes o aportacions.

Per a aquelles mutualitats gremials tancades, amb censos d'associats baixos, la seva supervivència també passarà per obrir el col·lectiu a nous assegurats diferents de les persones que podien ser considerats socis mutualistes, mitjançant la corresponent reforma dels estatuts socials i la creació de nous productes mitjançant reglaments de prestacions o pòlisses d'assegurança”.

2. FISCALITAT

a) Quina millora en el tractament fiscal dels instruments de PSC (tant a les aportacions com a les prestacions) podria dur a terme la Generalitat de Catalunya, amb l'actual marc competencial, amb relació a la gestió dels impostos cedits i gestionats?

La millora en el tractament fiscal per part de la Generalitat de Catalunya de les aportacions efectuades per persones físiques als instruments de PSC dels

¹² “Las mutualidades de previsión social: disección histórica, régimen jurídico y su adaptación a solvencia II”. CIRIEC-España, *Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa*, núm. 40/2022 - DOI: 10.7203/CIRIEC-JUR.40.24384.

quals siguin beneficiàries s'ha d'analitzar des de la perspectiva de les competències normatives de la Generalitat de Catalunya en relació a l'Impost sobre la renda de les persones físiques.

L'article 46 de la Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la que es regula el sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb estatut d'autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries enumera les competències normatives cedides a les comunitats autònomes entre les quals es troba la Comunitat Autònoma de Catalunya¹³.

Donada la impossibilitat per la Generalitat de Catalunya de regular la qüestió de les reduccions aplicables sobre la base imposable general i, per tant, la impossibilitat de millorar l'actual règim de reduccions per aportacions a PSC, la millora que es pot adoptar es concentra en el si de les deduccions aprovades per la Generalitat de Catalunya aplicables un cop determinada la quota íntegra de l'IRPF. Així, en exercici de la seva capacitat normativa en relació a les deduccions aplicables per les persones físiques residents a Catalunya es podrien adoptar les següents mesures:

- a) Dintre del concepte de deduccions per l'ús de la renda, es podria introduir **una deducció a favor de les persones físiques que efectuïn aportacions a PSC per la subscripció de productes de previsió social complementària com els plans de previsió social complementària o els plans de previsió assegurats**. Aquesta deducció podria ser del 10 per cent de la quantitat

¹³ Es tracta de les següents competències: "Article 46. Abast de les competències normatives a l'impost sobre la renda de les persones físiques. 1. A l'impost sobre la renda de les persones físiques, les comunitats autònomes poden assumir competències normatives sobre: a) L'import del mínim personal i familiar aplicable per al càlcul del gravamen autonòmic. A aquests efectes, les comunitats autònomes poden establir increments o disminucions en les quanties corresponents al mínim del contribuent i als mínims per descendents, ascendents i discapacitat a què es refereixen els articles 57, 58, 59 i 60 de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques amb el límit del 10 per cent per a cadascuna de les quanties. b) L'escala autonòmica aplicable a la base liquidable general: l'estructura d'aquesta escala ha de ser progressiva. c) Deduccions en la quota íntegra autonòmica per: Circumstàncies personals i familiars, per inversions no empresarials i per aplicació de renda, sempre que no suposin, directament o indirectament, una minoració del gravamen efectiu d'alguna o algunes categories de renda. Subvencions i ajuts públics no exempts que es percebin de la comunitat autònoma, a excepció de les que afectin el desenvolupament d'activitats econòmiques o les rendes que s'integrin a la base de l'estalvi. En relació amb les deduccions assenyalades en aquesta lletra c), les competències normatives de les comunitats autònomes abastaran també la determinació de: La justificació exigible per poder-les practicar. Els límits de deducció. La seva submissió o no al requisit de comprovació de la situació patrimonial. Les regles especials que, si escau, s'han de tenir en compte en els supòsits de tributació conjunta, període impositiu inferior a l'any natural i determinació de la situació familiar. Si la comunitat autònoma no regulés alguna d'aquestes matèries s'aplicaran les normes previstes a aquests efectes a la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques. d) Augments o disminucions en els percentatges de deducció per inversió en habitatge habitual, a què fa referència l'apartat 2 de l'article 78 de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques. 2. Les comunitats autònomes no poden regular: a) Els tipus de gravamen autonòmics de la base liquidable de l'estalvi i els aplicables a determinades categories de renda, que seran els que a aquest efecte es determinin per la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les Persones Físiques. b) Les deduccions de la quota establertes i regulades per la normativa de l'Estat. c) Els límits previstos a l'article 69 de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques. d) Els pagaments a compte de l'impost. e) Els conceptes ni les situacions personals i familiars compresos en cadascun dels mínims a què es refereixen els articles 57, 58, 59 i 60, ni les normes per aplicar-les previstes a l'article 61, de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques. f) En general, totes les matèries no previstes a l'apartat 1 anterior".

aportada amb el límit màxim de 150 euros. Aquests límits quantitius es troben en línia amb les aportacions financeres màximes que poden fer les persones físiques als sistemes de previsió social complementària voluntària del tercer pilar. No es poden limitar les aportacions a PSC per raó del domicili social a Catalunya de les entitats contractants donat que es produiria una vulneració de l'article 157.2 de la Constitució Espanyola de 1978 ("2. Les comunitats autònomes no poden en cap cas adoptar mesures tributàries sobre béns situats fora del seu territori o que suposin obstacle per a la lliure circulació de mercaderies o serveis").

- b) Es podria completar aquesta deducció per les aportacions a PSC **estenen la deducció a les aportacions efectuades per una persona física a contractes amb PSC on els beneficiaris siguin familiars propers com el cònjuge, ascendants o descendents de fins a segon grau de l'aportant.**

Aquestes aportacions que efectua una persona física a contractes de PSC a favor de beneficiaris diferents de l'aportant suposa una donació subjecta a gravamen per l'impost sobre donacions en seu del beneficiari del contracte. Per això aquesta deducció es completaria amb una bonificació del cent per cent de la quota a l'Impost sobre Donacions meritat per aquesta aportació a favor dels familiars propers. Per simplificar la gestió es podria preveure que l'autoliquidació de l'Impost sobre donacions el pogués fer l'aportant en el moment de presentar la seva pròpia autoliquidació de l'Impost sobre la renda de les persones físiques on s'apliqués l'avantatge fiscal.

Les mesures plantejades tenen el problema de que són regressives donat que molts contribuents amb rendes petites no presenten autoliquidació d'IRPF perquè no tenen obligació i quan la presenten la quota és molt petita. Per evitar aquesta segona dificultat es podria recollir el dret de compensar els saldos no utilitzats en un determinat exercici als quatre anys següents.

La millora en el tractament fiscal per part de la Generalitat de Catalunya de les prestacions rebudes per persones físiques als instruments de PSC dels quals siguin beneficiàries s'ha d'analitzar també des de la perspectiva de les competències normatives de la Generalitat de Catalunya en relació a l'Impost sobre la renda de les persones físiques.

Malauradament donat el marc competencial actual no ens sembla possible que la Comunitat Autònoma de Catalunya pugui millorar el tractament fiscal de les prestacions rebudes pels instruments PSC donat que no és competent per establir la qualificació a efectes de l'IRPF de la renda derivada de les prestacions rebudes que sempre rebrà la qualificació de renda del treball subjecta a l'IRPF. Tampoc té capacitat d'introduir reduccions a aquestes rendes, ni d'introduir deduccions a la quota per la percepció d'aquestes rendes donat que l'article 46 de la Llei de cessió de tributs nega la capacitat normativa per establir deduccions autonòmiques que redueixin el gravamen efectiu sobre alguna renda.

b) Quina mesura específica en el tractament fiscal per les mutualitats de previsió social de caràcter empresarial (que donen cobertures per compromisos per pensions) es podria dur a terme a Catalunya, amb l'actual marc competencial, per tal de promoure el seu desenvolupament? (tant pel que fa referència als socis com als socis protectors/empresa)

Malauradament, el marc competencial actual no fa possible que la Comunitat Autònoma de Catalunya pugui millorar el tractament fiscal de les mutualitats de previsió social de caràcter empresarial instruments PSC donat que la vigent Llei Orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de Finançament no inclou al llistat de tributs cedits l'impost sobre societats (art.11) i no inclou al llistat de tributs cedits amb capacitat normativa L'IVA (art.19).

En relació als socis i socis protectors de mutualitats de previsió social es pot millorar el seu tractament a l'Impost sobre el patrimoni. Els títols de propietat de participacions a les mutualitats de previsió social de caràcter empresarial són béns subjectes a tributació a l'Impost sobre el patrimoni. Tanmateix, la Comunitat Autònoma de Catalunya pot introduir una bonificació a la quota de l'impost igual a la part de la quota total que correspon a la titularitat d'aquestes participacions. L'efecte final és l'exempció de tributació d'aquests actius a l'Impost sobre el patrimoni encara que la Generalitat de Catalunya no sigui competent per establir exempcions (art.47.1 Llei 22/2009).

3. PROCÉS DE TRANSFORMACIÓ D'UNA MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL JA EXISTENT EN UNA MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DE CARÀCTER EMPRESARIAL

a) Quins requisits son necessaris per transformar una mutualitat de previsió social ja existent en una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial?

Amb caràcter previ, cal tenir present que, segons l'article 6 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, poden constituir lliurement mutualitats de previsió social un mínim de cinquanta persones físiques o de tres persones jurídiques, públiques o privades.

En el cas que les persones constituents siguin persones jurídiques, han d'acreditar, perquè la constitució sigui vàlida, que representen en conjunt un mínim de cinquanta persones físiques assegurades o relacionades amb les constituents per vincles de caràcter social, laboral, professional o de qualsevol altre tipus. I, que en tots els casos, les mutualitats constituïdes per persones jurídiques han d'acreditar, en el termini d'un any des que es constitueixen, que tenen un mínim de cinquanta persones físiques en qualitat de socis (la no-acreditació d'aquesta circumstància és causa de dissolució de la mutualitat).

A més a més, dins de les mutualitats fundades per persones jurídiques, hi pot haver entitats de base mutualista, formades exclusivament per mutualitats de previsió social, amb un mínim de tres socis (art. 7.2).

Respecte de les mutualitats de previsió social de caràcter empresarial, l'article 7 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, les reconeix com un dels tipus de mutualitats de previsió social. Concretament, considera com a mutualitats de previsió social de caràcter empresarial, les mutualitats de previsió social en les quals els treballadors poden ésser socis o assegurats, llevat del cas en què aquestes actuïn com a instrument d'exteriorització de compromisos per pensions, en què els treballadors han de tenir la condició d'associats si així ho determina la normativa aplicable [art. 7.1 b)].

Per tal de constituir una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial: s'han de complir els requisits per constituir una mutualitat de previsió social de caire general que actuï únicament com a asseguradora, on tots els mutualistes han de ser empleats de l'empresa o empreses, i els promotors i protectors de la mutualitat són les empreses, les institucions i els empresaris individuals on es presten els serveis.

S'ha de tenir present que, a més a més, les mutualitats de previsió social que actuïn con a fons de pensions hauran de complir amb els requisits financers exigits pel Real Decreto 304/2004, de 20 de febrer, pel que s'aprova el Reglament de plans i fons de pensions.

D'altra banda, i pel que fa a la transformació d'una mutualitat de previsió social de caire general ja existent en una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial, l'article 27 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, preveu la possibilitat de transformació de les mutualitats de previsió social, sempre que hi hagi l'acord previ de l'assemblea general [art. 14.2 j)], s'obtingui l'autorització administrativa corresponent [art. 36.3 d)] i es realitzi la preceptiva inscripció en el Registre de Mutualitats de Previsió Social [art. 37.3 a)]. Ara bé, els socis de les mutualitats tenen dret a causar baixa de la mutualitat i que se'ls reemborsi la part de la quota no consumida, a més dels altres drets que els corresponguin en cas de baixa voluntària.

Els requisits estan previstos a l'art. 7.1 b) de la Llei catalana:

“b) Mutualitats de caràcter empresarial, associatiu o cooperatiu, en les quals els treballadors o els associats poden ésser socis o assegurats, llevat del cas en què aquestes actuïn com a instrument d'exteriorització de compromisos per pensions, en què els treballadors han de tenir la condició d'associats si així ho determina la normativa aplicable”.

Per tant, la condició de socis dels partícips que siguin treballadors si es tracta d'exteriorització de compromisos per pensions, i indistintament de socis o assegurats en la resta de casos.

Si la mutualitat ha de gestionar un fons de pensions, ha de complir les condicions de l'art. 20 de la Llei reguladora de fons i plans de pensions, ja explicats abans.

b) Quin és el procediment per dur a terme la transformació d' una mutualitat de previsió social ja existent en una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial?

L'article 10 del Decret 279/2003, de 4 de novembre, de desplegament de determinats aspectes de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, regula la transformació de les mutualitats de previsió social, tal i com ho preveia l'article 27.5 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, que feia referència expressa a la necessitat del seu desenvolupament reglamentari amb el fi de completar els seus efectes jurídics i donar compliment a les seves previsions, fixant el detall del procediment a seguir per portar a terme la transformació de les mutualitats de previsió social.

Aquest precepte reglamentari estableix la necessitat d'autorització administrativa, prèvia presentació telemàtica de la sol·licitud davant la Subdirecció General d'Entitats Asseguradores i Mediadors, de la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor, del Departament d'Economia i Hisenda.

L'esmentada sol·licitud anirà acompanyada de la següent documentació:

a) Certificació dels acords adoptats per l'assemblea, aprovant el projecte de transformació.

b) Projecte de transformació subscrit pel representant legal de l'entitat o apoderat, en el qual s'especificaran les causes de transformació, la data d'efecte de la mateixa, el text estatutari pel qual es regirà l'entitat, adaptat a la legislació aplicable a la societat resultant, segons la seva naturalesa, el règim de liquidació dels contractes d'assegurança per a aquells prenedors que exercitin el dret de resolució, el capital social o fons mutual resultant i, en el seu cas, el programa d'activitats.

c) Acreditació de què, una vegada adoptat l'acord de transformació, s'ha fet públic mitjançant anunci al Butlletí Oficial del Registre Mercantil i en un diari de major circulació de l'àmbit d'actuació de l'entitat, en els quals es concedirà un termini d'un mes perquè els socis dissidents i els no assistents s'adhereixin a l'acord.

d) Balanç de situació i compte de pèrdues i guanys de l'entitat interessada, tancats al dia anterior al de la pressa de l'acord.

e) Estat de càlcul i cobertura de les provisions tècniques de l'entitat que es transforma, referit a la data indicada a l'apartat anterior.

f) Estimació del capital de solvència obligatori previst de l'entitat una vegada s'hagi transformat.

La Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor, del Departament d'Economia i Hisenda, acordarà d'ofici l'obertura del període d'informació pública, autoritzant a l'entitat a publicar anuncis en un dels diaris de major circulació en el seu àmbit d'actuació, fent conèixer el projecte de transformació i advertint els prenedors del seu dret a comunicar a l'esmentada Direcció, en el termini d'un mes des de l'última publicació, les

raons que, en el seu cas, poguessin tenir per estar disconformes amb la transformació.

Transcorregut el termini que preveu el punt anterior, el director o la directora general de Política Financera, Assegurances i Tresor, vist l'expedient i examinades les alegacions que s'haguessin efectuat, dictarà la Resolució procedent respecte l'operació de transformació. Aquesta Resolució declararà la cancel·lació de l'entitat que es transforma i la inscripció provisional de l'entitat resultant en el registre de mutualitats de previsió social de Catalunya, que serà definitiva a la mateixa data en què es produeixi la preceptiva inscripció en el Registre mercantil. L'esmentada Resolució es publicarà al DOGC.

L'escriptura pública de transformació s'atorgarà un cop autoritzada dita operació, que haurà de recollir, entre d'altres, l'acord de transformació, les liquidacions efectuades als socis, el balanç final de l'entitat que es transforma i les modificacions estatutàries corresponents; i còpia autoritzada d'aquesta, juntament a l'acreditació de la seva presentació en el Registre mercantil, haurà de presentar-se davant la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor en el termini màxim d'un mes a comptar des de la data del seu atorgament. Un cop inscrita en l'esmentat Registre, es remetrà a la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor justificació de la seva inscripció en el termini d'un mes des de que aquesta s'hagués produït.

La transformació efectuada no canviarà la personalitat jurídica de l'entitat, que continuarà subsistint sota la forma nova.

S'ha de considerar que, segons la Llei 12/2022, per a actuar com entitats gestores de fons, haurien d'adaptar la seva forma i actuació i traslladar aquesta modificació als seus estatuts. Per gestionar fons de pensions també hauran de: tenir un fons mutual mínim de 600.000 euros i notificar-ho prèviament al Ministeri d'Economia (arts. 13 i 20.2).

En qualsevol cas, com ja s'ha dit, en la seva activitat de gestora del fons de pensions, estarà sotmesa a supervisió i control públic sota la legislació estatal.

Podran ser entitats gestores dels fons creats per Llei 12/2022, de 30 de juny, de regulació per a l'impuls dels plans de pensions d'ocupació, per la qual es modifica el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions (art. 62), però hauran de ser objecte de selecció prèvia (art. 63) subjecta a la Llei 9/2017, de 8 de novembre, així com dels fons de pensions d'ocupació simplificats previstos a l'art. 67.1 c).

4. GOVERNANÇA I SOCIS PROTECTORS

a) Atenent a la regulació actual de la figura de soci protector d'una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial, art. 10.1 b) de la LLEI 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, la cobertura de compromisos per pensions inclosos en convenis col·lectius mitjançant aquests entitats donaria peu a entendre com a socis protectors tant a organitzacions empresarials i sindicals signants del conveni?

La Llei 10/2003, de 13 de juny, reconeix com a socis protectors a les *“persones físiques o jurídiques que, tot i no ser necessàriament subjectes de prestacions de la mutualitat, contribueixen a mantenir-la i desenvolupar-la.”* [art. 10.1. b)], enfront dels socis mutualistes que són les *“persones físiques o jurídiques afiliades a l'entitat que en poden obtenir alguna prestació per a ells, per a llurs drethavents o per a persones vinculades a ells per llaços familiars, de treball, de convivència o d'associació, de conformitat amb el que estableix aquesta Llei, ...”* [art. 10.1. a)].

El règim dels socis protectors s'ha de regular pels estatuts de la mutualitat de previsió social, i aquests estatuts poden establir que participin en el fons mutual i en els òrgans socials, d'acord amb el que s'estableixi per reglament (art. 10.2).

En aquest sentit, l'article 11.3 de la Llei 10/2003, de 13 de juny, estableix que *“Els socis protectors tenen els drets i les obligacions establerts pels estatuts socials. Se'ls poden reemborsar llurs aportacions al fons mutual si així ho estableixen els estatuts i sempre que això no comporti que l'entitat deixi de complir el que estableix l'article 33 o quedi en una situació de net patrimonial negatiu”*.

Tot tenint present aquesta regulació, perquè les organitzacions empresarials i sindicals signants dels convenis col·lectius on s'estableixi la cobertura de compromisos per pensions tinguin la consideració com a socis protectors, caldria que expressament es reculli als estatuts de les mutualitats de previsió social.

b) Atenent a l'article 19.2 de la LLEI 10/2003, en el ben entès que les organitzacions empresarials i sindicals que hagin acordat compromisos per pensions instrumentats mitjançant una mutualitat de previsió social empresarial tindrien la condició de soci protector, podrien formar part de la junta directiva si així queda regulat en els estatuts de la mutualitat?

L'article 19.2 de Llei 10/2003, de 13 de juny, estableix la composició de la junta directiva de les mutualitats de previsió social, de la següent forma: *“La junta directiva és integrada pel nombre de membres que els estatuts determinin, en cap cas inferior a cinc. Els components de la junta directiva han d'ésser persones físiques sòcies o bé persones jurídiques associades a la mutualitat, les quals han de nomenar una persona física que les representi”*.

Però, alhora, l'article 3 del Decret 279/2003, de 4 de novembre, de desplegament de determinats aspectes de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, estableix que *"Els socis protectors poden participar, d'acord amb el que estableixin els estatuts, en l'assemblea i la junta directiva de la mutualitat, sense que puguin assolir-ne el control"*.

Així, doncs, les organitzacions empresarials i sindicals que hagin acordat compromisos per pensions instrumentats mitjançant una mutualitat de previsió social empresarial podrien tenir la condició de soci protector i en podrien formar part de l'assemblea i de la junta directiva, però sense que puguin assolir-ne el control, si així queda regulat en els estatuts de la mutualitat.

c) Considereu possible la regulació específica, dintre de la llei catalana de mutualitats de previsió social, sobre la participació dels socis protectors en els òrgans de govern en una mutualitat de previsió social empresarial?

Amb l'actual marc normatiu català sobre les mutualitats de previsió social (Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, i Decret 279/2003, de 4 de novembre, de desplegament de determinats aspectes de la Llei 10/2003, de 13 de juny), ja està prevista la participació dels socis protectors en els òrgans de govern en una mutualitat de previsió social empresarial.

Vid. *El redimensionamiento de las mutualidades de previsión social como instrumento complementario del sistema de seguridad social*. Responsable: Juan Bataller Grau, <https://www.seg-social.es/wps/wcm/connect/wss/e6612c46-0bb4-4fd3-a05f-8b1c91aa695b/117.+El+redimensionamiento+de+las+mutilidades+de+previsión+social+como+instrumento+complementario+del+sistema+de+Seguridad+Social.%28Castellano%29.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>.

H.2 RESPOSTES EQUIP TÉCNIC GENERALITAT DE CATALUNYA

1. COMPETENCIES DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA EN PREVISIÓ SOCIAL COMPLEMENTÀRIA (PSC)

- En l'actual marc competencial, establert per l'article 126, sobre "Crèdit, banca, assegurances i mutualitats no integrades en el sistema de seguretat social", de la Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en quins aspectes concrets es podrien concretar com a conseqüència d'un desenvolupament complet de l'esmentat marc competencial? És a dir, en l'actual marc normatiu, la Generalitat de Catalunya té algun marge per fer més coses en matèria de PSC?

La PSC està integrada pel segon pilar (sistemes privats de previsió empresarial amb caràcter ocupacional o d'ocupació que sorgeixen en l'àmbit de les empreses i les relacions laborals) i el tercer pilar (sistemes de capitalització privats individuals concretats en estalvi voluntari periòdic i a llarg termini).

En el conjunt de l'Estat espanyol, la PSC s'instrumenta mitjançant plans de previsió social comercialitzats per les EPSV (en el País Basc), contractes d'assegurança de vida-estalvi tant individuals com col·lectius comercialitzats per, entre d'altres entitats asseguradores, MPS, i plans de pensions, dels quals les MPS poden ser-ne entitats gestores. Tots aquests instruments es caracteritzen per ser:

- a) de caràcter voluntari;
- b) complementaris i no substitutius del sistema públic;
- c) sistema financer de capitalització, i
- d) de caràcter privat.

Per tant, entenem el concepte de PSC en sentit ampli. És a dir, que integra la PSC de caràcter individual i la de caràcter col·lectiu. A Catalunya, la primera és la desenvolupada de forma tradicional per les mutualitats de previsió social (MPS) supervisades per la Generalitat de Catalunya (per exemple, persona física prenedora d'una assegurança de vida-estalvi amb una MPS), mentre que la segona està poc desenvolupada, però no perquè el marc normatiu regulador de les MPS a Catalunya, o sigui, la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social (LMPSC), limiti la iniciativa de les MPS.

La Generalitat de Catalunya pot, respecte a l'instrument MPS regular el seu marc legal d'actuació per afavorir la seva competitivitat en el sector assegurador. Actualment s'està impulsant el projecte de Llei per a la modificació de la LMPSC.

D'altra banda, sobre les competències de la Generalitat de Catalunya en matèria d'assegurances i plans i fons de pensions, cal tenir present el que disposen els articles 126 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) i l'article 19 de la Llei estatal 20/2015, de 14 de juliol, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reasseguradores (LOSSEAR).

A destacar, els apartats 3 i 4 de l'article 126 de l'EAC, que atorguen a la Generalitat de Catalunya:

- Competència compartida sobre l'**activitat** de les MPS, entitats gestores de plans i fons de pensions i, entitats físiques i jurídiques que actuen en el mercat assegurador altres que les MPS (art. 126.3 EAC).
- Competència compartida sobre **disciplina, inspecció i sanció** de les entitats gestores de plans i fons de pensions i de les entitats físiques i jurídiques que actuen en el mercat assegurador altres que les MPS (art. 126.4 EAC).

I, l'article 19 de la LOSSEAR, que ha delimitat la competència compartida amb tres punts de connexió: domicili, àmbit d'operacions, localització de riscos (no vida) – assumptió dels compromisos (vida), que han estat (i són) interpretats de forma molt restrictiva, entenem que sense justificació. Així, en la pràctica, la Generalitat exerceix la competència sobre un nombre reduït d'entitats (24 mutualitats i 1 societat anònima).

Tant un repartiment competencial més alineat a les directives europees, on el domicili fos l'únic punt de connexió, com una interpretació més favorable sobre els tres punts de connexió, possibilitaria que la Generalitat tingués competència sobre l'activitat, disciplina, inspecció i sanció de les entitats que actuen majoritàriament a Catalunya. Circumstància que comportaria més capacitat de supervisió sobre un major nombre d'entitats i, per tant, sobre un major volum de recursos. Aquesta nova interpretació podria possibilitar la orientació de recursos a propostes i inversions alineades amb la previsió social.

- f) Què podria fer la Generalitat en matèria de PSC si en tingués competències exclusives que li reconeixia l'article 9.21, Llei Orgànica 4/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya?

L'article 9.21 de l'anterior EAC preveia la competència exclusiva de la Generalitat de Catalunya sobre *“cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil”*.

Així, la Generalitat, en virtut del citat precepte estatutari, disposava de competència exclusiva sobre les mutualitats de previsió social (MPS),

enteses com a entitats de previsió social diferents a les entitats gestores de la Seguretat Social (prestacions del sistema de Seguretat Social). La limitació de la competència venia donada per la legislació mercantil.

I, l'article 10.1.d) de l'EAC de 1979 atribuïa a la Generalitat, en el marc de la legislació bàsica de l'Estat, el desenvolupament legislatiu i l'execució de l'ordenació del crèdit, banca i assegurances.

La diferència entre les competències de l'EAC de 1979 i les del vigent EAC de 2006 rau en que en el del 1979 la competència de la Generalitat era exclusiva sobre mutualisme, mentre que en el del 2006 la competència és exclusiva però només respecte de l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social no integrades en el sistema de la Seguretat Social.

És a dir, que la Generalitat té actualment competència exclusiva en les mutualitats de previsió social subjectes als tres punts de connexió assenyalats anteriorment sobre aspectes que, en síntesi, podríem definir com de caràcter jurídic i té competència compartida amb l'Estat sobre dites entitats en aspectes de caràcter econòmic, ja que aquest pot promulgar normativa bàsica en matèria d'ordenació de les assegurances en virtut de l'establert a l'article 149.1.11 de la Constitució.

Creiem que la Generalitat de Catalunya, amb competències exclusives idèntiques a les de l'Estatut de 1979, podria continuar regulant les MPS tal i com les concebem ara, al temps que podria regular la figura de les EPSV catalanes de forma pràcticament idèntica a la del País Basc. És a dir, encara que totes dues figures haurien de respectar la legislació mercantil, les MPS haurien de continuar complint els requisits de solvència financera que determini la legislació bàsica estatal en matèria asseguradora, però les EPSV veurien regulats dits requisits per la Generalitat de Catalunya.

- g) Quina diferència competencial hi ha entre la Generalitat de Catalunya i el Govern Basc referent a les mutualitats i a les EPSV, respectivament, que fa que, entre d'altres i com exemple concret, els requisits de solvència siguin diferents?

La diferència la trobem en el marc competencial, ja que els aspectes relatius a les garanties financeres que han de complir les EPSV són regulats pel País Basc i no per la normativa bàsica estatal.

Les EPSV del País Basc tenen com a producte els plans de previsió social que, en la mesura en que no se'ls reconegui naturalesa asseguradora, no estan dins l'abast de la legislació bàsica asseguradora, com s'argumenta en la STC 97/2014, de 12 de juny de 2014, pronunciada en el seu dia sobre la Llei del Parlament Basc 5/2012, de 23 de febrer, sobre EPSV.

Per la competència exclusiva en EPSV, el País Basc du a terme la regulació de les EPSV, en termes amplis.

Com s'ha exposat anteriorment, a Catalunya, la competència és exclusiva només sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social (art. 126.1 EAC 2006), mentre que la competència és compartida sobre l'activitat, disciplina, inspecció i sanció. (art. 126. 3 i 4 EAC). Les mutualitats de previsió social de Catalunya duen a terme activitat asseguradora, i per aquest motiu estan dins l'abast de la legislació bàsica asseguradora. Els requisits de solvència són els establerts en la legislació bàsica estatal, que deriva de la normativa europea (Solvència II).

- h) Segons l'E.A.C. del 1979, art. 9.21 “La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva en:Cooperatives, pòsits i Mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil.”. Aquest és el mateix redactat que conserva encara el E.A. del País Basc. L'E.A.C. del 2006, art. 126, té una redacció diferent; però ha hagut una pèrdua de competències respecte de les mutualitats, o la referència a “respectant la legislació mercantil” indicava ja que l'activitat de les mutualitats era una competència compartida donat que la legislació mercantil depèn de l'Estat Espanyol?

Pensem que, amb caràcter general, no ha hagut cap pèrdua competencial a Catalunya per respectar la legislació mercantil. Els requisits de solvència financera que han de complir les MPS tenen caràcter de norma bàsica (no mercantil), en tant que els que han d'assolir les entitats gestores de plans i fons de pensions sí tenen caràcter mercantil. Però, vista la STC, els plans de previsió social de les EPSV no són ni una cosa ni l'altra (ni producte assegurador ni plans de pensions), i, a més, l'Estat no ha regulat una figura similar a la de les EPSV per desenvolupar la PSC.

Podríem dir, en definitiva, que un ciutadà del País Basc disposa, almenys, de tres instruments de PSC per planificar el seu futur: (1) un contracte d'assegurança de vida, (2) un pla de pensions i (3) un contracte amb una EPSV a través de l'empresa o sector on treballa. Mentre que els ciutadans de Catalunya i de la resta de l'Estat només disposen dels dos primers instruments.

En l'exposició de motius de la Llei 5/2012, de 23 de febrer, sobre Entitats de Previsió Social Voluntària, s'indica que:

“La Directiva 2003/41/CE ha definit els fons de pensions d'ocupació com «tota institució, amb independència de la seva forma jurídica, que operi mitjançant sistemes de capitalització, sigui jurídicament independent de l'empresa promotora o sector i l'activitat de la qual consisteixi a proporcionar prestacions de jubilació en el context

d'una activitat laboral sobre la base d'un acord o contracte de treball subscrit:

- individualment o col·lectivament entre l'ocupador o ocupadors i l'empleat o empleats o els seus representants respectius, o*
 - amb treballadors per compte propi, quan així ho estableixi simultàniament la legislació de l'Estat membre d'origen i de l'Estat membre d'acollida*
- i que aquest acord tingui el seu origen en la relació laboral».*

En conseqüència, cabria la possibilitat de que una Mutualitat de Previsió Social de caràcter empresarial (definida per la llei catalana) que operi exclusivament en el marc d'activitats regulats per la Directiva 2003/41/CE, pogués tenir el tractament d'una "EPSV catalana", es a dir, tot desenvolupant una normativa diferenciada per aquestes entitats en concret?

Entenem que no, atès que les garanties financeres d'una MPS com a tal seran determinades per la normativa bàsica estatal, en tenir les MPS la consideració d'entitats asseguradores.

No obstant, una MPS catalana existent i/o de nova creació podria proveir cobertures de jubilació en el context d'una activitat laboral fruit de la negociació col·lectiva entre ocupadors i empleats. També podria proveir assistència sanitària, decessos, dependència, incapacitat temporal.

2. FISCALITAT

- i) Quina millora en el tractament fiscal dels instruments de PSC (tant a les aportacions com a les prestacions) podria dur a terme la Generalitat de Catalunya, amb l'actual marc competencial, amb relació a la gestió dels impostos cedits i gestionats?

Aquesta pregunta s'ha traslladat a l'òrgan competent del Departament, la Secretaria d'Hisenda.

- j) Quina mesura específica en el tractament fiscal per les mutualitats de previsió social de caràcter empresarial (que donen cobertures per compromisos per pensions) es podria dur a terme a Catalunya, amb l'actual marc competencial, per tal de promoure el seu desenvolupament? (tant pel que fa referència als socis com als socis protectors/empresa)

Aquesta pregunta s'ha traslladat a l'òrgan competent del Departament, la Secretaria d'Hisenda.

3. PROCÉS DE TRANSFORMACIÓ D'UNA MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL JA EXISTENT EN UNA MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DE CARÀCTER EMPRESARIAL

- k) Quins requisits són necessaris per transformar una mutualitat de previsió social ja existent en una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial?

Això no figura previst a la normativa catalana actual. No obstant, no existeix obstacle jurídic perquè una MPS de caràcter general (“ja existent”) desenvolupi també PSC de caràcter empresarial; si bé, en aquest cas, a la vista de l'article 7.1.b) de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social de Catalunya, caldrà tenir present la possibilitat de que els treballadors puguin ser mutualistes de l'entitat. D'altra banda, en el supòsit de que es volgués constituir una MPS de caràcter empresarial, s'hauria de tenir en compte, fonamentalment, la normativa estatal reguladora de l'activitat asseguradora i la que regula l'exteriorització de compromisos per pensions entre les empreses i els seus treballadors.

Resulta possible constituir una MPS de caràcter empresarial que podria actuar alhora com a entitat asseguradora i com a entitat gestora de fons de pensions. Al respecte, s'hi adjunta còpia de la Infografia que es troba publicada a la pàgina web del Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat:

https://economia.gencat.cat/web/.content/70_assegurances_control/documents/mutualitats_de_previsio_social/requisits-procediment-mutualitat-previsio-social.pdf

- l) Quin és el procediment per dur a terme la transformació d'una mutualitat de previsió social ja existent en una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial?

Veure la resposta a la pregunta anterior.

4. GOVERNANÇA I SOCIS PROTECTORS

- m) Atenent a la regulació actual de la figura de soci protector d'una mutualitat de previsió social de caràcter empresarial, art. 10.1 b) de la LLEI 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, la cobertura de compromisos per pensions inclosos en convenis col·lectius mitjançant aquestes entitats donaria peu a entendre com a socis protectors tant a organitzacions empresarials i sindicals signants del conveni?

L'article 7.1.b) de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social (LMPSC) defineix les mutualitats de caràcter empresarial: *“Mutualitats de caràcter empresarial, associatiu o cooperatiu, en les quals els treballadors o els associats poden ésser socis o assegurats, llevat del cas en què aquestes actuïn com a instrument d'exteriorització de*

compromisos per pensions, en què els treballadors han de tenir la condició d'associats si així ho determina la normativa aplicable.”

D'altra banda, l'article 10.1.b) de la LMPSC defineix la figura del soci protector: *“persones físiques o jurídiques que, tot i no ser necessàriament subjectes de prestacions de la mutualitat, contribueixin a mantenir-la i desenvolupar-la.”*

A la vista de la regulació actual de dita figura per la LMPSC, considerem que res impedeix que organitzacions empresarials i sindicals signants d'un conveni col·lectiu que prevegi la cobertura de compromisos per pensions mitjançant una MPS, puguin ésser enteses com a socis protectors, si es compleix l'establert a l'article 10.1.b) reproduït, és a dir, que dites organitzacions contribueixin a mantenir i desenvolupar l'MPS, que aportin el fons mutual necessari i/o assumeixin despeses de l'MPS, per exemple.

Els estatuts de l'MPS hauran de definir dita figura i regular-ne el règim (article 10.2 de la LMPSC).

- n) Atenent a l'article 19.2 de la LLEI 10/2003, en el ben entès que les organitzacions empresarials i sindicals que hagin acordat compromisos per pensions instrumentats mitjançant una mutualitat de previsió social empresarial tindrien la condició de soci protector, podrien formar part de la Junta Directiva si així queda regulat en els estatuts de la mutualitat?

L'article 10.2 de la LMPSC estableix que *“Els estatuts han de regular el règim dels socis protectors i poden establir que participin en el fons mutual i en els òrgans socials, d'acord amb el que s'estableixi per reglament.”*. Per la seva banda, l'article 3 del Decret 279/2003, de 4 de novembre, de desplegament de determinats aspectes de la Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social, disposa que *“Els socis protectors poden participar, d'acord amb el que estableixin els estatuts, en l'assemblea i la junta directiva de la mutualitat, sense que puguin assolir-ne el control”*. En el mateix sentit s'expressa l'article 33 del Reial decret 1430/2002, de 27 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de mutualitats de previsió social; precepte que té caràcter de base en matèria d'ordenació de les assegurances, segons determina la Disposició final primera.1 del mateix Reial decret.

Per tant, arribem a la conclusió de què, si així ho recullen els estatuts socials de la concreta MPS, els socis protectors poden participar dels seus òrgans de govern (Assemblea i Junta Directiva), si bé, en cap cas, podran assolir-ne el control.

Com qualsevol soci protector, mai no podran assolir el control de cap òrgan de govern de l'entitat de forma directa ni indirecta. En altres

paraules, ni organitzacions empresarials ni sindicals que tinguin la condició de persona protectora poden tenir una participació en la Junta Directiva ni en l'Assemblea General d'una MPS del tipus indicat que els permeti assolir el control dels òrgans de govern. Altrament, es desvirtuarien els conceptes de mutualitat de previsió social com a entitat de base igualitària i democràtica i el propi de soci protector com a persona física o jurídica que actua en favor d'una mutualitat desinteressadament.

- o) Considereu possible la regulació específica, dintre de la llei catalana de mutualitats de previsió social, sobre la participació dels socis protectors en els òrgans de govern en una mutualitat de previsió social empresarial?

Ara per ara, una regulació específica com a tal, sobre la participació dels socis protectors en els òrgans d'una MPS empresarial, a la LMPSC no la hi ha. Tampoc s'ha previst en la modificació de dita llei que es troba en curs. No obstant això, amb caràcter genèric està regulat a la normativa catalana vigent i s'ha respost a la pregunta anterior.

